

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית שבת פרשת בהר בחקותי תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קס"ב

ונראה דאיתא בגמרא (עירובין יג.) שתי שנים ומחצה נחלקו שמאי והלל אי טוב לו לאדם שנברא משלא נברא, נמנו וגמרו טוב לו שלא נברא משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו. ומבואר במהרש"א (מכות כג.) דכל עסק שאדם עושה צריך שיהיה קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד, ואם יהיה קרוב להפסד לא יגש להתעסק בו. וכיון שיש רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה, הרי בקל יוכל לבוא לידי הפסד על ידי ריבוי המצות לא תעשה, מלקבל שכר על ידי הרמ"ח עשין. וזהו 'נמנו' העשין והלא תעשה, ועל ידי זה גמרו שטוב שלא נברא ע"כ.

אמנם נראה דזהו רק בישראל שקבלו את התורה, שיש בה ריבוי מצות, אבל בתחלת הבריאה, שאדם הראשון זרעו עד מתן תורה, לא נתחייבו אלא בשבע מצות בני נח, דינין וברכת השם עבודה זרה גילוי עריות ושפיכת דמים וגזל ואבר מן החי (סנהדרין נו.), מצות אנושיות אשר שכל האדם מחייב להזהר מהן, וכאשר שומר מצות אלו, הרי הוא מחסידי אומות העולם (רמב"ם הל' איסורי ביאה יד-ז), ויש לו חלק לעולם הבא (שם הל' תשובה ג-ה), שפיר נוח לו שנברא. ולכן כאשר נמלך ה' עם המלאכים על בריאת האדם, ושאלו מה מעשיו, היינו מה הם החיובים שלו בעולם, והשיב ה' כך וכך מעשיו, שהוא מחוייב רק שבע מצות, ובזה זוכה לחיי העולם הבא. וגם על זה אמרו המלאכים מה אנוש כי תזכרנו, שלא כדאי להם הבריאה, שנוח לו לאדם שלא נברא, הושיט ה' את אצבעו הקטנה, כי מצות אלו קל לקיימם כמו דבר הנעשה באצבע קטנה, כי ובודאי שנוח להם שנברא, ושרפם.

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם (כו-ג.). במדרש (ויק"ר לה-ז) אמר רבי חנינא בר פפי, אמר להם, אם שמרתם את התורה, הריני מעלה עליכם כאילו עשיתם עצמכם ע"כ. ויש להבין הכוונה בזה, מהו התועלת במה שנחשב כעושה את עצמו.

ומתחלה נבאר מה שמצינו בגמרא (סנהדרין לח:) בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם, ברא כת אחת של מלאכי השרת, אמר להם רצונכם נעשה אדם בצלמנו, אמרו לפניו רבונו של עולם מה מעשיו, אמר להן כך וכך מעשיו, אמרו לפניו רבונו של עולם מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו (תהלים ח-ה), הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם ע"כ. וצריך ביאור הלא כדין אמרו דעתם, ולמה העבירו. ומהו הענין שהושיט האצבע קטנה ובזה שרפם.

ומצינו כדמותו עוד הפעם במתן תורה, דאיתא בגמרא (שבת פח:) בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים (תהלים ח-ה) וכו' ע"ש. והיא פליאה, הלא כבר הציעו טענה זו בבריאת האדם, ונשרפו באצבע קטנה, ומה חזרו לומר טענה זו עוד הפעם כעת. ובאמת לא נדחו כעת, אלא אמר ה' למשה החזר להם תשובה, וטעמא בעי.

אך אחר זמן כאשר הציע ה' את תורתו לבני ישראל, תורה שיש בה תרי"ג מצות, ובכל פסיעה ופסיעה יש דיני תורה איך להתנהג, ותורה כזו אי אפשר לקיימה באצבע קטנה, אז שוב חזרו לטעון טענתם הקודמת, מה אנוש כי תזכרנו, הלא בקל יוכלו ליכשל, ותנה הודך על השמים, למלאכי מעלה שאין בהם יצר הרע.

*

אמנם יש לומר, דהנה בתוספות (עירובין שם) הקשו אהא דאמרינן דנוח לו שלא נברא, מהא דאמרינן (עבודה זרה ה.) בואו ונחזיק טובה לאבותינו שאלמלא חטאו [בעגל] אנו לא באנו לעולם [שהיו כמלאכי השרת ולא יולידו בנים]. ותירצו דהכא איירי בסתם בני אדם, אבל צדיק אשריו ואשרי דורו עכ"ל.

וביאור הדברים הוא, כי חז"ל (שבת ל:) דרשו הכתוב (קהלת יב-יג) סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, מאי כי זה כל האדם, אמר רבי אלעזר כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה וכו'. שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה שמעון בן זומא אומר, לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות [צוותא] לזה ע"ש. והכוונה היא, כי תכלית הבריאה היתה בשביל הנחת רוח שעולה לה' ממעשה הצדיקים. וכמו שאמרו (יומא לח:) אמר רבי אלעזר אפילו בשביל צדיק אחד עולם נברא דכתיב (בראשית א-ד) וירא אלקים את האור כי טוב [ראה בדעתו לקיים את האור של עולם בשביל הצדיק שהוא טוב]. ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אפילו בשביל צדיק אחד עולם מתקיים שנאמר (משלי י-כה) וצדיק יסוד עולם. ורבי חייא בר אבא דידיה אמר מהכא (שמואל א ב-ט) רגלי חסידיו ישמור, חסידו כתיב ע"כ. הרי לנו מפורש כי די לו לעולם צדיק אחד, ובשבילו כדאי לו לה' שברא עולמו. ומה שברא את כל העולם ומלואו הוא רק להיות צוותא להצדיק, והיינו שהמה יסייעו להצדיק, שיוכל להגיע למדרגת צדיק, וכן אחר שהגיע למדרגה ההוא, לסלק ממנו כל טירדותיו

שיהיה פנוי לעבוד את ה'. [והארכנו בביאורו בשמן ראש חלק ראשון השלם בראשית דף ריח].

והנה ראה הקב"ה שצדיקים מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור (יומא לח:). ואם כן בכל דור יש צדיק אשר אשרי לו שנברא, וממילא גם אשרי דורו שנוח להם שנברא. ובטלה טענת המלאכים מה אנוש כי תזכרנו, כי נוח לו להצדיק שנברא, וממילא גם אשרי דורו. ומצינו ברבינו הקדוש, שבשעת פטירתו זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה וכו' (כתובות קד:). וזהו שרימז ה' להמלאכים, והושיט להם אצבעו הקטנה, להורות כי ישנם צדיקים כאלו בעולם, שהגם כי יש אצליהם תורה וגדולה במקום אחד, אין הם נהנים בעולם הזה אפילו באצבע קטנה, ואפילו בשביל צדיק אחד העולם נברא, וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, וטוב לכולם שנבראו.

וכמו כן כאשר עלה משה לקבל התורה, כתיב (תהלים סח-ט) עלית למרום שבית שבי. וכתוב במגלה עמוקות (אופן ע) שב"י נוטריקון ש'מעון ב'ן יוחאי ע"כ. והיינו כי המלאכים אז שוב טענו מה אנוש כי תזכרנו, והראה להם את רבי שמעון בן יוחאי בדורו, אשר הוא אותו צדיק שנברא העולם בשבילו, וממילא כל העולם נברא לצוות לזה, ובזה מתעלים כולם. וזהו שאומרים (בפיט) נעשה אדם נאמר בעבורך, כי די לעולם אני ואתה (שבת לג:), וממילא אשרי גם לדורו שנבראו, ושפיר אמר ה' נעשה אדם, כי עבורו נוח לכל העולם שנבראו.

היוצא לנו מזה, כי הגם שנוח לו לאדם שלא נברא, ואם היה הדבר תלוי בידו לא היה מרוצה להבראות, היינו רק לפשוטי העם לכשלעצמם, אבל הצדיקים שמקיימים התורה אשרי להם, ואשרי דורם שמסייעים אותם. ועל כן שפיר אמר, אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו, שתהיו עמלים בתורה ומקיימים מצותיה, אז ועשיתם אתם, הריני מעלה עליכם כאילו עשיתם עצמכם, שאתם עצמיכם היו מרוצים בבריאתכם, וכאילו אתם עשיתם עצמכם.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' ברוך מרדכי רייך הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בתו למול טוב	מוה"ר ר' נחמיה פיערווערקער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בתו למול טוב	הרה"ג ר' פישל לעווי שליט"א מנהל רשיבותנו הק' - ישיבת קטנה לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	הרב ר' יעקב יוסף קרינדלער שליט"א מנהל בת"ת - וויליאמסבורג לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בתו למול טוב	מוה"ר ר' יואל וויינשטאק הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב
---	---	---	--	---